

ביקור באשדוד

עורך העיתון הערבי-ישראלי "כל אל ערב" מבקר באשדוד, "עיר ללא ערבים" וראש עיר חסיד ארץ ישראל השלמה

זוהיר אנדראוס

ראש העיר בלשכתו.

בניין עיריית אשדוד, עומד על תילו גם לאחר רעידת האדמה

שונה בחיי שאני חווה רעידת אדמה בעוצמה שניתן לחוש בה. ירדנו לרחבה שלפני בניין העירייה. כמעט כד מצאתי נחמה בכך שאוכל לשאוף ניקוטין, שכן ראש העיר אוסר לעשן בחדרו. פאניקה לא היי תה במקום, אבל פחד היה. לאחר כמה דקות חזרנו ללשכה בקומה החמישית והמשכנו בשיחה.

סוף דבר: אני ואתה לא נשנה את העולם

באוקטובר אשתקד ביקרתי בשכונת החרדית מאה שערים בירושל, והעליתי את רשמיי על הכתב בגיליון הקודם של דרעט. הפעם הביקור לא היה לי קל. אשדוד עיר מרכזית וגדולה בישל ראל, וזה שלושים שנה שולט בה מנהיג שדוגל בארץ ישראל השלמה. נראה שכל שאתה מתרחק ממרכז הארץ אתה נתקל בימין הקיצוני הישראלי. קשה להשתחרר מן הרושם שקיימת אינטראקציה בין המצב הסוציאקונומי לבין העמדה הפוליטית. האבסורד, שאשדוד מייצגת אותו היטב, הוא שכל שאתה עני יותר (האבטלה באשדוד מגיעה, על פי נתוני הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, קרוב לעשרה אחוזים) כך אתה ימני יותר. שאלתי את עצמי איך ניתן לעשות שלום בין הערבי הפלסטיני הגאה בהשתייכותו הלאומית ובין תושבי העיר הימנים, שבחרו באיש ארץ ישראל השלמה. ניסיתי למצוא מכנה משותף ביני לבין ראש העיר, אבל נכשלתי. ניסיתי לחפש את האור בקצה המנהרה, אבל לדאבוני לא מצאתי אור וגם המנהרה נעלמה. אם יימשך מצב זה, אינני רואה שום תקווה לחיים בשלום בין שני העמים, שנגזר עליהם לחיות באותה חלקת אדמה ולחלוק בה. מתבקש גם לשאול היכן בדיוק נמצא השמאל הישראלי, אם הוא בכלל נמצא. אשדוד רחוקה גיאוגרפית ממקום מגורי כמאתיים קילר מטר, אבל מבחינה פוליטית העיר והעומד בראשה רחוקים ממני ומד עותיי אלף שנות אור. אולי הרווח היחיד שהפקתי מן הביקור הוא שנתקלתי בהוויה הישראלית הימנית-קיצונית, ואני מתחיל להפנים את המציאות שהשלום רחוק ממנה, רחוק מאוד. בקרוב אני עומד לבקר בהתנחלות קולוניאלית שהוקמה על אדמות העם שלי בשט חים שנכבשו במלחמת 1967, ואת הביקור באשדוד אוכל להגדיר כשיחת ריכוך לקראת מה שמצפה לי מעבר לקו הירוק.

הכותב הוא עורך העיתון הערבי-ישראלי "כל אל-ערב"

עשות בהסכם ולא בכפייה. אם תבצע משנתו של ראש עיריית אשדוד, גם את הראיון הבא עמו אקיים באשדוד, אבל אז אולי אצט רך לקבל ויזה כדי להגיע אליו.

צילק עורך אבחנה בין הערבים לבין הדרוזים, ובינם לבין הבדואים. הערבים פסולים כיוון שהם לא משרתים בצה"ל. הדרוזים, ובאותה נשימה גם הבדואים, כשרים. יש לו הרבה חברים דרוזים ששירתו בצבא והגיעו לדרגות גבוהות והוא עדיין שומר על קשר איתם. תשרתו – תקבלו, לא תשרתו – לא תקבלו. זו המשוואה הנכר נה על פי צילק.

מכאן אנו מגיעים לשאלה: הדרוזים משרתים בצה"ל מאז קום המדינה, מדוע הם לא מקבלים זכויות שוות לזכויותיהם של היהודים המשרתים בצה"ל? לי, בכל אופן, אין תשובה שמניחה את הדעת, אומר צילק, זה בוודאי מדכא מאוד: אתה שותף מלא לחובות, אבל לא שותף לזכויות. ישראל 2004. נכון, מר צילק, שישאל היא שיהא הדמוקרטיה?

האשה האשדודית

אתי אטיאס היא יועצת ראש העיר לקידום מעמד האישה. השיחה איתה מתנהלת על מי מנוחות. היא עוסקת בתחום זה שנים רבות. האישה האשדודית, היא מדגישה, עדיין רחוקה מלהדביק את האישה תל-אביבית בדרך אל הקידמה. מישהו אמר לי במהלך הסיור כי אשדוד רחוקה גיאוגרפית מתל אביב 35 קילומטרים, אבל מבחינת הקידמה המרחק נע בין 10 ל-20 שנה.

אטיאס: "האישה האשדודית עדיין קרועה בין אפייט הלחם לבין הקריירה. היא עדיין לא התנתקה מזה. רק שלוש נשים נבחרו למוע צת העירייה. שלוש מתוך 24. הנשים לא רוצות לקחת חלק בפולי טיקה".

אטיאס, שמוצאה ממרוקו, מאמינה שאילו הנשים, ולא הגברים, היו המנהיגות הפוליטיות, כבר מזמן היינו מגיעים לשלום מלא וצר דק בין יהודים לערבים. כי האישה, מדגישה אטיאס, היא רחומה יותר, רכה יותר. בשני הצדדים, קובעת אטיאס בנחרצות, המנהיגים לא עובדים נכון. בעולמם של הגברים, היא מוסיפה, המאבק הוא כוח, דריסה, לחימה וכיבוש.

הפלא ופלא: האישה שיושבת מולי ולוגמת נס קפה אומרת שהיא בעד שתי מדינות לשני עמים. אני, למען האמת, מופתע מן ההצהרה הנחרצת, שכן אחרי סדרת החינוך שעברתי אצל חסיד ארץ ישראל השלמה, הלוא הוא הבוס של אטיאס, מר צילק, לא ראיתי בחלומר תיי הוורודים ביותר שבאשדוד יימצא אדם שיתמוך בשלום המתב סס על חלוקת האדמה. לא תיארתי לעצמי שאפגוש אשדודי או אשדודית שמוכנים לוותר על האדמה למען האדם.

רעידת אדמה

השיחה עם ראש עיריית אשדוד התקיימה בלשכתו המפוארת בקר מה החמישית. אחרי שהוא זרק את הפצצה שהוא חסיד ארץ ישראל השלמה רעדה האדמה. השולחן זו. בהתחלה חשבתי לתומי שמישהו הזיז את רגלי השולחן, אבל ראש העיר, מהנדס במקצועו, קם מכסאו, הסתכל מבעד לחלון וקבע שמדובר ברעידת אדמה. זאת הפעם הראי

ברך לאשדוד מדווח הקריין ברשת ב' של קול ישראל על פעילות צה"ל בעזה. לפי מקורות פלסטיניים נהרגו בפעולה 15 אנשים, לפי מקורות ישראליים כל ההרוגים היו חמושים. ככה מתחיל בוקר של יום חול בחורף 2004. הדרך מתרשיחא לאשדוד רחוקה, רחוקה מאוד במושגים ישראליים.

אחרי מאמצים כבירים אנחנו מצליחים להשיג את המטרה ולהגיע לאשדוד. מזג האוויר הסוער מקשה עלינו את המשימה. הפגישה עם ראש העיר, צבי צילק, נקבעה לשעה עשר בבוקר. זקן עומד בתחנת האוטובוס ומנסה על פי בקשתנו לכוון אותנו אל בית העירייה. שמא לה, ימינה, ברמזור שמאלה ועוד פעם ימינה, הוא אומר מבלבל ומבר לבל, ואנחנו מציעים פתרון יצירתי: שהוא יתלווה אלינו עד למחוז חפצנו, כמובן 'ספיישל' בחינם. האיש קופץ על המציאה והמכונת יוצאת לדרך. במציאות הישראלית העכשווית קשה שלא לפתח שיחה שמתחילה בשאלת תם: מאין הגעת לישראל? ממרוקו, משיב האיש, וממשיך: אתם כורדים, נכון? איך קלעתי בול? התפללתי עם הכורדים הרבה זמן, אתם הכורדים נחמדים. על האפשרות שאנחנו ערבים הוא לא חשב כלל, כי אשדוד היא עיר ללא ערבים. אתה מכיר את ראש העיר? אני שואל, והוא מהסס לענות. אחרי כמה שניות הוא משיב בחיוב, אבל כאשר מופנית לעברו שאלה מתבקשת, האם הצבעת לראש העיר צבי צילק, הוא חושב ומנסה להדוף את השאלה. אני מתעקש לחזור ולשאלו והאיש אומר כי לא הצביע בעד צילק, כי הוא כבר שלושים שנה בשלטון וצריך להחליף אותו. "חלאס, מספיק, הוא צריך לעוף", אומר האיש. ואכן צילק, בן לניצולי שואה, אשכנזי, עף, אבל לקומה החמישית בבניין העירייה המפואר, ומשם הוא ממשיך לנהל את העיר ביד רמה. מורה הדרך שלנו, שאיננו זוכר בדיוק מתי הגיע לישראל, לא יודע כי העיר אשדוד הוקמה על חורבות הכפר הפלסטיני "אסדוד". זה כבר שנועק עם תושביו במהלך מלחמת העצ מאות לפי הגרסה הישראלית ו"אל-נכבה" לפי הגישה הפלסטינית. קשה לי כערבי פלסטיני גאה שלא לחשוב באותם רגעים על הפלי טים הפלסטינים שאולצו לעזוב את ביתם ואת מולדתם ולעקור למח נות הפליטים בלבנון, בסוריה ובירדן.

אשדוד: 206 אלף תושבים. 35 אחוז יוצאי צפון אפריקה, 35 אחוז הגיעו לעיר מברית המועצות לשעבר. העולים מגרוזיה נקלטו אף הם בעיר, הדרום אמריקנים ממשכים להגיע והצרפתים עושים עלייה. עם תערובת כזאת לך תעשה אינטגרציה, תגשר על הפער העצור מים ותקים חברה שוויונית. לי, בכל אופן, זו משימה קשה, אומר ראש העיר, אולי משימה בלתי אפשרית, אבל בישראל כמו בישראל, מביאים עולים מארצות שונות ואחר כך חושבים איך משלבים אותם. ראש העיר מטעים שאשדוד היא העיר המקוטבת ביותר מן הבחינה הזאת.

בקומה החמישית יושב ראש העיר צבי צילק. 35 שנים הוא בתפ קיד. השלטת התלוי בכניסה ללשכתו קובע: אינג' צבי צילק, ראש העיר. אכן, צילק היה מהנדס העיר, טיפס בסולם, ועשה הסבה מקצועית לפוליטיקה. הוא בן 71, אך יש להודות שהוא נראה צעיר מגילו. דעותיו הפוליטיות מזכירות לי שיש עדיין אישים בישראל, המחזיקים בתפקידי מפתח, שמאמינים בארץ ישראל השלמה.

אתה תומך בהצעת שרון לפנות את ההתנחלויות מרצועת עזה? צילק: אני בעד להגיע להסדר שלום, אבל הנסיגה שלנו מלבנון אותה על חולשה. למה כאשר מציעים להעביר יהודים מאדמתם לא קוראים לזה טרנספר? ומדוע כאשר מישהו מעלה את הרעיון להעיר ביר ערבים ממקומם כל העולם זועק שזה טרנספר?

אתה שואל פוליטיקאי שאלה, הוא עונה לך בשאלה אחרת ומבקש ממך לפתור את הקשיה. למרות ניסיונותי הרבים לא הצלחתי להבין אם ראש העיר תומך בתוכנית שרון או מתנגד לה. בדיעבד, מתברר לי שמר צילק, חבר מרכז הליכוד, הוא תומך נלהב במחנה נתניהו. אותו נתניהו שלא מכבר הצהיר כי הערבים הפלסטינים החיים ביש ראל הם פצצה דמוגרפית. משמע אני פצצה דמוגרפית וצילק וחבר מרעיו חייבים לפרק אותי לפני שאתפוצץ.

ערבים בודדים חיים באשדוד, והם נטמעו בחברה, אומר צילק. לעיר אין יחסים עם ערבים שכנים. העיר הערבית הקרובה ביותר לאשדוד, אומר צילק, היא עזה. אני מקשה: כוונתי לעיר קרובה או לישוב ערבי קרוב בתוך תחומי הקו הירוק. הוא בוהה בתקרה האקר סטית של החדר, מרענן את זכרונו ואומר, "העיר הבדואית רהט, אבל אין לנו יחסים עם תושביה". מכאן אני מסיק שהאשדודים מכירים את הערבים כפי שהם מופיעים באמצעי התקשורת הישראליים בשפה העברית. בלשון המופטע ניתן לומר, שאמצעי התקשורת הללו מעלימים את הערבי החיובי והופכים את הערבי השלילי, לשיטתם ולטעמם, לכוכב שתמונתו מובלטת.

צילק, אתה נגד נסיגה, אם אני מבין אותך נכון. מה דעתך על הרעיון הגרנדיוזי להקים את מדינת פלסטין בירדן? צילק אינו מסתיר את התלהבותו מן הרעיון וקובע בנחרצות שהוא מסכים לפתרון הזה, אבל מסייג את דבריו, שהדבר צריך להי